

BIODIVERSITAT

ÉS POSSIBLE LA WILDERNESS, LA NATURA SALVATGE? (i 2)

Al cap de quasi vint anys de les Tesis de Biella, sembla important revisar el concepte de *wilderness* als ulls actuals. Convindria distingir clarament entre una *wilderness* objectiva i una altra de subjectiva. La de caire objectiu es fonamenta en la pura vida natural a preservar ferrenyament; però, malgrat la seva importància, ens sembla més suggestiu esbrinar els components emocionals i estètics d'una *wilderness* subjectiva.

ENRIC FAURA →
EXCURSIONISTA I DIRECTOR DE LA REVISTA VÈRTEX

Avui no sembla realista, si més no al primer món, pensar en el medi sense incorporar-hi la presència humana. És, dissortadament, una mica ingenu pensar que encara resten entorns verges. I no només això, sinó que l'evolució de la cultura i el pensament fan del tot impossible cap mirada «pura» sobre el medi. La presència humana no és només física, sinó fenomènica, és a dir, els humans no només estan materialment sobre l'espai sinó que el transformen, el canvien i hi actuen; i això no només des d'un punt de vista físic sinó també «espiritual», «emocional», o com se li vulgui dir. Vista així, la proposta *wilderness* no consisteix tant en reivindicar la natura verge sense presèn-

cia humana, sinó en promoure l'actitud de respecte envers el conjunt de valors que hi ha implícits en la natura. *Wilderness* seria, sobretot, una mentalitat respectuosa o, encara més «reverent» envers la terra en el sentit més purament primitiu, disposada a escoltar-la i a convertir-la en criteri valoratiu. L'autèntica natura verge, en cas d'existir realment, ens resulta actualment inassolible, ja que de manera inconscient la passem pel nostre sedaç cultural i antropològic que fa impossible que podem mirar i entendre el paisatge i el medi obviat la nostra base cultural i filosòfica. Així en un cert sentit la filosofia de la *wilderness* és una construcció cultural situada en un temps i un espai.

En aquest nou context, la *wilderness* al món occidental no s'ha d'entendre ja com l'autèntica natura verge, sinó com aquella part de l'entorn biòtic relativament ben conservada, i mantinguda sense gaire pressió humana, en què els humans del segle XXI poden retrobar i reviure unes sensacions no contaminades per la civilització. Així, la reformulació actual de la mentalitat *wilderness* estaria atenta, cada cop més, als factors culturals, socials, estètics, filosòfics, ètics i psicològics (per alguns autors també religiosos) del medi, tant com als estrictament biològics o geogràfics.

Seguint els postulats de les Tesis de Biella caldria considerar *wilderness* aquells llocs en què encara resulta possible fer una experiència íntima de retrobament amb els grans espais, fruit de la solitud, del silenci, dels ritmes i de les exigències que deriven de les lleis naturals –sense amagar ni el risc ni el perill que hi

FOTO → XAVIER BORRÀS

pugui haver als espais oberts. Així, la qualitat de la *wilderness* rauria cada cop més en la capacitat de fer possible una relació creativa, quasi «mística» si es vol, entre l'home civilitzat i l'entorn natural.

En aquesta concepció antropocèntrica de la *wilderness*, l'experiència és necessàriament íntima i solitària. No pot ser social o compartida perquè té aspecte de plenitud emocional que són difícils d'expressar a través del llenguatge ordinari. En les societats occidentals, sofisticades, informacionals i economicistes, l'experiència de la *wilderness* adquireix una importància rellevant i alhora potencialment conflictiva, ja que els actuals sistemes socials tendeixen a afeblir

la persona, a restringir el seu camp d'acció, de llibertat, de responsabilitat, a limitar la seva autonomia, i tot això s'enfronta de forma prou radical amb la llibertat exigent de la natura i dels espais oberts, inherent a la *wilderness*. La *wilderness* és un àmbit de participació lliure, en què el concepte de poder tal com s'entén habitualment perd el seu sentit. A l'alta muntanya o als espais immensos i solitaris tothom es troba al mateix nivell –en el nivell que deriva del propi coneixement i de l'experiència–, i per tant els criteris de dominació econòmica no hi tenen cabuda; cosa que representa un desafiament en tota regla al sistema.

És possible al segle XXI estendre una mentalitat *wilderness* de respecte i reverència a l'entorn, o senzillament *wilderness* és el mot que designa les conviccions morals –i quasi místiques– d'un grup d'amants de la natura obstinats en una proposta utòpica? Probablement tant des de la perspectiva objectiva com subjectiva, en el context del món occidental, la concepció *wilderness* sigui una proposta ecològicament i socialment molt difícil, però creiem que és necessària. Com va dir l'alpinista Pierre Beghin: «És important per a l'equilibri emocional de l'home que la *wilderness* subsisteixi, que es mantinguin uns espais salvatges al planeta on l'home es pugui perdre, es pugui mesurar amb la natura intacta». Una de les grans tragèdies implícites en la destrucció del medi és que ens priva d'aprofundir en nosaltres mateixos i d'endinsar-nos en allò que pot donar un sentit a la nostra vida. Per tot això creiem que la *wilderness* ha de ser possible en la mesura que és, moralment i estètica, necessària.

La wilderness no s'ha d'entendre ja com l'autèntica natura verge, sinó com aquella part de l'entorn biòtic relativament ben conservada.